

GLOBAL MOLIYAVIY BARQARORLIK ERISHISH YO'LIDAGI
MUAMMOLAR, STRATEGIYALAR VA NATIJALAR

M.Ikramov

Toshkent davlat iqtisodiyot
universiteti magistranti

Abstract: *This thesis examines the key challenges to achieving global financial stability and evaluates strategic approaches aimed at strengthening the international financial system. The study highlights how post-2008 financial crisis conditions — including rising debt levels, macroeconomic imbalances, geopolitical tensions, inflationary pressures, and the rapid expansion of digital finance — continue to expose systemic vulnerabilities. The research argues for enhanced regulatory frameworks, improved risk management, international cooperation, and the adoption of financial technologies to ensure long-term financial resilience. The conclusion provides policy recommendations to mitigate systemic risks and promote global economic security.*

Keywords: *global financial stability, systemic risks, 2008 financial crisis, financial innovations, digital currency, international finance, geopolitical risks, risk management, cross-border cooperation, financial regulation, economic security.*

Аннотация: *В данной тезисной работе исследуются проблемы достижения глобальной финансовой стабильности, а также стратегии и меры, направленные на её укрепление. Показано, что после мирового финансового кризиса 2008 года усилились системные дисбалансы, геополитическая нестабильность, инфляционные риски, рост долговой нагрузки и влияние цифровых финансовых технологий. В исследовании обоснована необходимость усиления финансового надзора, управления рисками, расширения международного сотрудничества и внедрения технологических инноваций. В заключении предложены практические рекомендации по снижению системных финансовых угроз и укреплению глобальной экономической безопасности.*

Ключевые слова: *глобальная финансовая стабильность, системные риски, кризис 2008 года, финансовые инновации, цифровая валюта, международные финансы, геополитические угрозы, управление рисками, трансграничное сотрудничество, финансовое регулирование, экономическая безопасность.*

Annotatsiya: *Ushbu tezisdagi global moliyaviy barqarorlikning iqtisodiy o'sish va farovonlikni ta'minlashdagi o'рни hamda unga erishishda yuzaga kelayotgan tizimli muammolar tahlil qilingan. 2008 yilgi moliyaviy inqirozdan so'ng kuchaygan nomutanosibliklar, geosiyosiy keskinliklar, inflyatsiya bosimi, qarzning ortishi, raqamli moliya va innovatsion texnologiyalar ta'siri global moliyaviy tizimning zaifliklarini yanada oshirib bormoqda. Tadqiqotda moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash uchun normativ nazoratni kuchaytirish, risklarni boshqarish, xalqaro hamkorlikni kengaytirish*

va texnologik innovatsiyalarni joriy etish bo'yicha strategik yondashuvlar asoslab berilgan. Yakuniy xulosalarda barqaror moliyaviy muhitni ta'minlash, tizimli xatarlarni kamaytirish va global iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlashga qaratilgan chora-tadbirlar taklif etilgan.

Kalit so'zlar: *global moliyaviy barqarorlik, tizimli xatarlar, 2008 inqirozi, moliyaviy innovatsiyalar, raqamli valyuta, xalqaro moliya, geosiyosiy xavflar, risklarni boshqarish, transchegaraviy hamkorlik, moliyaviy regulyatsiya, iqtisodiy xavfsizlik.*

Global moliyaviy barqarorlik iqtisodiy o'sish va rivojlanishning asosi bo'lsa-da, bir-biriga bog'langan va murakkab jahon iqtisodiyotida hal qilib bo'lmaydigan maqsad bo'lib qolmoqda. 2008 yilgi moliyaviy inqiroz tizimli beqarorlikning halokatli oqibatlarini yaqqol ko'rsatdi va xalqaro moliya tizimining barqarorligini mustahkamlash bo'yicha birgalikdagi sa'y-harakatlarga turtki bo'ldi. Biroq, tartibga solish islohotlari va siyosat aralashuviga qaramay, texnologik buzilishlar, iqlim o'zgarishi va geosiyosiy keskinliklar kabi yuzaga keladigan xavflar tufayli zaifliklar saqlanib qolmoqda.

Bugungi mamlakatlar o'rtasida o'zaro bog'liqlik kuchayib borayotgan davrda global moliyaviy tizim barqarorligini ta'minlash iqtisodiy o'sish va farovonlik uchun muhim ahamiyatga ega. Global moliyaviy barqarorlikka erishish uchun tizimli xatarlarni yumshatish va inklyuziv rivojlanishni rag'batlantirish uchun muvofiqlashtirilgan siyosat choralari, mustahkam me'yoriy-huquqiy bazalar va samarali xalqaro hamkorlik zarur.

Global moliyaviy barqarorlikka makroiqtisodiy sharoitlar, me'yoriy-huquqiy bazalar, bozor dinamikasi va geosiyosiy risklar kabi ko'plab omillar ta'sir ko'rsatadi. Qarzning yuqori darajasi, savdo nomutanosibligi va aktivlar narxining pufakchalari kabi iqtisodiy nomutanosibliklar tizimli xavflarni kuchaytirishi va moliyaviy inqirozlarni keltirib chiqarishi mumkin. Bundan tashqari, tartibga soluvchi bo'shliqlar va institutsional zaifliklar nazorat samaradorligini pasaytiradi va zaifliklarning saqlanib qolishiga imkon beradi. Moliyaviy bozorlarning o'zaro bog'liqligi va murakkab moliyaviy mahsulotlarning ko'payishi xavflarni boshqarish bo'yicha harakatlarni yanada murakkablashtiradi, yuqumli va tizimli tarqalish potentsialini oshiradi.

Moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda bir qator muammolar yuzaga keladi. Iqtisodiy o'sish, inflyatsiya va bandlikdagi tebranishlar moliya bozorlarini beqarorlashtirishi va investorlarning ishonchini buzishi mumkin. Daromadlar tengsizligi va demografik siljishlar kabi tarkibiy nomutanosibliklar iqtisodiy barqarorlik va moliyaviy barqarorlikka uzoq muddatli muammolarni keltirib chiqaradi. Me'yoriy-huquqiy bazaning yetarli emasligi, qo'llanilishining sustligi va tartibga soluvchi arbitraj moliyaviy tizimda bo'shliqlar va ko'r nuqtalarni keltirib chiqaradi, bu esa xavflarning nazoratsiz to'planishiga imkon beradi. Bundan tashqari, moliyaviy innovatsiyalarning tez sur'atlari tartibga soluvchi javoblardan oshib ketadi, bu esa nazoratdagi bo'shliqlarga va tizimli zaifliklarga olib keladi. Algoritmik savdo, raqamli valyutalar va markazlashmagan moliya kabi texnologik yutuqlar moliyaviy ekotizimga yangi xavf va

noaniqliklarni keltirib chiqaradi. Innovatsiyalar samaradorlikka turtki berishi mumkin bo'lsa-da, u murakkablik va shaffoflikni kuchaytirib, risklarni boshqarish va tartibga solish nazorati uchun qiyinchiliklar tug'diradi. Geosiyosiy keskinliklar, savdo kelishmovchiliklari va geosiyosiy hodisalar bozor o'zgaruvchanligini keltirib chiqarishi va global moliyaviy barqarorlikni buzishi mumkin. Bundan tashqari, kibertahdidlar, iqlim o'zgarishi va pandemiya kabi tizimli xavflar milliy chegaralardan oshib ketadi va muvofiqlashtirilgan xalqaro javob choralarini talab qiladigan tizimli muammolarni keltirib chiqaradi.

Jahon moliyaviy barqarorligiga erishish va uni saqlab qolish tizimli xavfning asosiy sabablarini bartaraf etish va moliya tizimining barqarorligini oshirishga qaratilgan yaxlit yondashuvni talab qiladi. Asosiy strategiyalarga quyidagilar kiradi: a. Normativ nazoratni kuchaytirish: tartibga soluvchi arbitrajning oldini olish va tizimli xavflarni yumshatish uchun me'yoriy-huquqiy bazani takomillashtirish, xavflarni baholash amaliyotini takomillashtirish va tartibga soluvchi bo'shliqlarni yopish. b. Bozor intizomini targ'ib qilish: bozor intizomini qo'llab-quvvatlash va ma'naviy xavfni kamaytirish uchun shaffoflik, hisobdorlik va investor ishonchini oshirish. G. Xalqaro hamkorlikni kengaytirish: transchegaraviy risklarni bartaraf etish va tartibga solish nazorati samaradorligini oshirish uchun tartibga soluvchilar, markaziy banklar va moliya institutlari o'rtasida xalqaro hamkorlik va muvofiqlashtirishni kuchaytirish. d. Texnologik innovatsiyalarni qamrab olish: risklarni boshqarish amaliyotini takomillashtirish, me'yoriy hujjatlarga muvofiqlikni oshirish va moliyaviy inklyuziyani rag'batlantirish uchun fintech va regtech kabi texnologik innovatsiyalardan foydalanish. e. Iqlim bilan bog'liq xavflarni hal qilish: iqlim bilan bog'liq xavflarni moliyaviy barqarorlikni baholashga integratsiya qilish, oshkor qilish talablarini oshirish va iqlim bilan bog'liq xavflarni yumshatish va barqarorlikni oshirish uchun barqaror moliya tashabbuslarini ilgari surish.

Global moliyaviy barqarorliq intilish siyosatchilar, tartibga soluvchilar va bozor ishtirokchilaridan tizimli zaifliklarni bartaraf etish va barqarorlikni oshirish uchun birgalikdagi sa'y-harakatlarni talab qiladi. Siyosatchilar o'zlarining siyosat maqsadlarida moliyaviy barqarorlikni birinchi o'ringa qo'yishlari, tartibga soluvchi islohotlarni amalga oshirishlari va transchegaraviy xavflarni bartaraf etish uchun xalqaro hamkorlikni kuchaytirishlari kerak. Regulyatorlar risklarni boshqarishda istiqbolli yondashuvni qo'llashlari, texnologik innovatsiyalardan foydalanishlari va yuzaga kelayotgan xavflarni aniqlash va yumshatish uchun nazorat amaliyotini kuchaytirishlari kerak. Bozor ishtirokchilari noaniqlik va barqarorlikni rag'batlantirish uchun risklarni boshqarishga ustuvor ahamiyat berishlari, mustahkam boshqaruv tizimini saqlab qolishlari va rivojlanayotgan bozor dinamikasiga moslashishlari kerak.

Global moliyaviy barqarorlik murakkab va dinamik muammo bo'lib, tizimli xavf va zaifliklarni bartaraf etish uchun muvofiqlashtirilgan va ko'p tomonlama yondashuvni talab qiladi. Beqarorlikning asosiy sabablarini tushunish, samarali tartibga solish

islohotlarini amalga oshirish va xalqaro hamkorlikni kuchaytirish orqali siyosatchilar, tartibga soluvchilar va bozor ishtirokchilari iqtisodiy o'sish va farovonlikni qo'llab-quvvatlovchi yanada mustahkam va barqaror moliyaviy tizimni rivojlantirishlari mumkin. Biroq, hushyorlik juda muhim, chunki bir-biriga bog'langan va tez rivojlanayotgan global iqtisodiyotda yangi xavf va noaniqliklar paydo bo'lishda davom etmoqda.

